

Poradnik dla Wnioskodawców obrazujący realizację założeń Nowego Europejskiego Bauhausu.

Nowy Europejski Bauhaus (NEB) to europejska inicjatywa ekologiczno-gospodarczo-kulturalna zainicjowana przez Ursulę von der Leyen, Przewodniczącą Komisji Europejskiej, której celem jest wspieranie dążenia do osiągnięcia neutralności dla klimatu w Europie do 2050 r. W wymiarze regionalnym została również uwzględniona w programie Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021 – 2027. W związku z tym, potencjalni Wnioskodawcy, realizując założenia NEB, będą mogli zwiększyć szanse uzyskania dofinansowania na etapie ubiegania się o dofinansowanie. Powyższe działanie umożliwia spełnienie kryterium merytorycznego ogólnego pn *Dążenie do realizacji założeń Nowego Europejskiego Bauhausu*.

NEB wyraża ambicję UE tworzenia estetycznych, zrównoważonych i integracyjnych miejsc, produktów i sposobów życia. Jego celem jest przełożenie celów Europejskiego Zielonego Ładu poprzez połączenie zrównoważonego rozwoju z estetyką, w duchu inkluzywności i przystępności dla wszystkich. Ma na celu poprawę życia Europejczyków w innowacyjny i skoncentrowany na człowieku sposób, w tym poprzez modernizację budynków, przestrzeni publicznych i usług.

Nowy Europejski Bauhaus został powiązany z trzema podstawowymi i wzajemnie powiązаныmi wartościami – **estetyką, w tym jakością doświadczenia, zrównoważonym rozwojem (w tym cyrkularnością) i integracją (w tym dostępnością i przystępnością cenową)** – z silnym naciskiem na przestrzeń życiową i styl życia. Ambicja uczynienia z Europejskiego Zielonego Ładu kulturowego, skoncentrowanego na człowieku i jego otoczeniu naturalnym, pozytywnego i namacalnego doświadczenia jest zbudowana na tym precyzyjnym zestawie wartości. Wartości, wokół których zbudowany jest NEB, stanowią wyzwanie integracyjne.

Kolejnym wyzwaniem jest konieczność dokonania przez NEB zmiany sposobu myślenia i kultury, przestrzeni geograficznych i fizycznych, ekosystemów i gospodarek biznesowych. Wreszcie wyzwaniem może być również zaangażowanie interesariuszy z różnych środowisk, budowanie mostów i powiązań między nimi, umożliwiając współtworzenie, współprojektowanie i eksperymentowanie w sposób włączający i kreatywny z korzyścią dla całego społeczeństwa.

Celem niniejszego poradnika jest przybliżenie każdego z aspektów NEB w praktycznym ujęciu, a także określenie sposobu oceny wniosków o dofinansowanie pod kątem jego wdrażania.

I. WARTOŚCI NOWEGO EUROPEJSKIEGO BAUHAUSU

1. Zrównoważony rozwój

Oczekuje się, że projekty będą miały duży potencjał w odniesieniu do wymiaru zrównoważonego rozwoju. Projekty powinny być ambitne w dążeniu do ograniczenia wpływu działalności człowieka na środowisko oraz do ponownego połączenia ludzi z przyrodą poprzez wybory dotyczące lokalizacji projektu, opracowanych funkcji, wykorzystanych materiałów i rozwiązań energetycznych.

Wnioskodawca w ramach realizacji projektu NEB powinien dążyć do:

- ograniczenia wykorzystania zasobów naturalnych i ograniczenia zanieczyszczania środowiska poprzez dążenie do budowania obiegu zamkniętego i wykorzystywanie ekologicznego designu,
- wdrażania rozwiązań inspirowanych naturą (nature-based solutions),
- promowania działalności gospodarczej z poszanowaniem ograniczonych zasobów naturalnych.

Projekty NEB mogą również służyć przywróceniu doświadczenia przyrody w przestrzeni życiowej przy realizacji promowania zdrowego trybu życia i aktywnej rekreacji, a także wzmacnianiu świadomości znaczenia środowiska naturalnego dla społeczeństwa.

Poniższe elementy odzwierciedlają wymiar zrównoważonego rozwoju, (choć nie ogranicza się on jedynie do tego wykazu). Wnioskodawcy powinni określić korzyści dla zrównoważonego rozwoju wynikające z ich konkretnego projektu:

Zasady ogólne

- Wyjście poza perspektywę skoncentrowaną na człowieku w stronę perspektywy skoncentrowanej na życiu (przyrodzie jako spójnej całości);
- Promowanie regeneracji naturalnych ekosystemów, zapobieganie utracie różnorodności biologicznej; poprawa jakości powietrza, wody i gleby oraz ogólnych warunków życia przy ponownym wykorzystaniu materiałów lub recyklingu odpadów;
- Wspieranie działalności gospodarczej prowadzonej z poszanowaniem ograniczonych zasobów naturalnych;
- Innowacyjne rozwiązania oparte na naśladowaniu przyrody;
- Postrzeganie infrastruktury nie tylko w jej funkcji społecznej i gospodarczej, ale także jako osadzonej i współdziałającej ze środowiskiem naturalnym oraz dążącej do harmonijnego współdziałania;

Tkanka miejska i nowe podejście do przestrzeni publicznej

- Promowanie miejskich modeli gospodarki: społecznej, lokalnej i o obiegu zamkniętym;
- Utrzymanie lub regeneracja terenów zielonych (publicznych) i ich wykorzystanie, jako elementów łączących/ przestrzeni wspólnych gminy lub obszaru funkcjonalnego;
- Planowanie przestrzenne: unikanie zajmowania nowych gruntów na rzecz ponownego wykorzystania istniejących, ale pustych budynków; unikanie rozrastania się miast poprzez ożywianie ośrodków miejskich i rewitalizację istniejących przestrzeni;
- Budowanie miejskich korytarzy ekologicznych na potrzeby aktywnej mobilności w celu wypracowania nowego podejścia do infrastruktury transportowej i zmiany wzorców mobilności;

Zabudowa

- Zachowanie lub odnowienie zabudowy przy wykorzystaniu innowacyjnych materiałów i rozwiązań inspirowanych naturą, a także promowanie materiałów o wyraźnej efektywności środowiskowej i korzyściach dla gospodarki o obiegu zamkniętym;
- Utrzymanie lub odnowienie zabudowy, która daje poczucie przynależności do przyrody;
- Podjęcie środków mających na celu zmniejszenie zużycia energii w budynkach poddawanych renowacji;
- Oszczędzanie zasobów dzięki wykorzystaniu komponentów poddanych recyklingowi lub/i nadających się do recyklingu (materiały odzyskane i odnawialne; produkowane i nabywane w sposób zrównoważony materiały budowlane inspirowane naturą, takie jak drewno, bambus, słoma, korek lub kamień).

Pytania pomocnicze:

- Czy projekt wykazuje dobre zrozumienie zrównoważonego charakteru, jako podstawowej wartości Nowego Europejskiego Bauhausu i ambicję w kierunku jego realizacji?
- Czy wymiar zrównoważonego rozwoju jest odzwierciedlony na wysokim poziomie jakości (np. szczegółowy i wiarygodny opis łańcucha oddziaływania, podstawy naukowe i wymierne parametry oczekiwanego oddziaływania)?
- Czy wpływ na zrównoważony rozwój jest szeroki, uwzględniając kilka aspektów środowiskowych i wykorzystując w pełni potencjał synergii (np. ślad węglowy, ograniczenie zanieczyszczenia/odpadów, różnorodność biologiczna, zrównoważona mobilność)?

- Czy oprócz wymiernego wpływu na zrównoważony rozwój projekt uwzględnia i promuje powrót do natury, jako wartość i zachęca do przyjęcia perspektywy ukierunkowanej na życie (przyrodę jako spójną całość), a nie tylko na człowieka?
- Czy jest to elementarna cecha projektu począwszy od etapu konceptualizacji?
- Czy projekt przedstawia innowacyjne rozwiązania w zakresie zrównoważonego rozwoju (może to być nowy proces, narzędzie lub metoda; nowy materiał lub technologia; nowe połączenie metod, narzędzi lub materiałów; nowy obszar stosowania metod, narzędzi lub materiałów)?

2. Estetyka

Oczekuje się, że projekty będą miały duży potencjał w zakresie zajęcia się wymiarem estetyki, tj. wartościowania piękna i stylu, podniesienia jakości doświadczeń i promowania wartości estetycznej wykraczającej poza zwykłą funkcjonalność elementów infrastruktury lub przestrzeni publicznej. Za pomocą środków estetycznych i kulturowych powinny one przyczyniać się do zwiększenia poczucia przynależności i dumy lokalnej oraz być dobrze dostosowane do ogólnego kontekstu przestrzennego i stylu architektonicznego (niekoniecznie jednak powielać ten ostatni). Dobra kultura (dziedzictwo, sztuka, lokalne rzemiosło, wiedza fachowa itp.) i szczególne doświadczenie estetyczne w każdym miejscu są wyjątkowe, a projekty mogą łączyć nowoczesną estetykę z dziedzictwem kulturowym danego miejsca. Wydarzenia kulturalne i artystyczne mogą być wykorzystywane do wzmacniania interakcji społecznych i pobudzania do refleksji nt. wartości przyrody, a tym samym dodatkowo, jako katalizator innych wartości Nowego Europejskiego Bauhausu.

Projekty mogą być realizowane w jednym z następujących wymiarów estetyki (lub poza nim), podczas gdy do wnioskodawców należy opisanie korzyści estetycznych wynikających z ich konkretnego projektu:

Styl i design

Docenianie piękna i stylu oraz promowanie wartości estetycznej wykraczającej poza zwykłą funkcjonalność w elementach infrastruktury lub przestrzeni publicznej, będących przedmiotem zmiany:

- Elementy designu wykorzystywane w projekcie nawiązują się do otaczającej przestrzeni, jednocześnie dając poczucie lokalnej wspólnoty.
- Projekt wyraźnie dąży do komfortu wizualnego odbiorcy lub doświadczeń wykraczających poza funkcjonalność.
- Projekt zwiększa wartość estetyczną danego miejsca poprzez zastosowanie elementów sztuki.

- W ramach projektu promuje się podejścia nieinwazyjne, chroniące i podkreślające piękno miejsca oraz harmonijne dopasowane w kontekście ogólnej estetyki oraz stylu miejsca (integracja krajobrazu).

Kontekst i adaptacja

Przy wykorzystaniu narzędzi estetycznych i kulturowych projekty powinny przyczyniać się do zwiększenia poczucia przynależności i dumy lokalnej społeczności oraz powinny być dostosowane do ogólnego kontekstu przestrzennego i stylu architektonicznego (niekoniecznie jednak powielać ten ostatni):

- Projekty dostosowują się do specyfiki lokalnej przeszłości oraz obecnej rzeczywistości społeczno-kulturowej i łączą nowoczesną estetykę z dziedzictwem kulturowym danego miejsca:
  - Np. konserwacja lub renowacja zabudowy i przestrzeni publicznych w sposób harmonijnie łączący ochronę dziedzictwa z jego nowoczesną funkcją.
- Projekty dotyczą dziedzictwa i specyfiki lokalnej; widoczny w nich jest „wymiar miejsca” zarówno pod względem ludzi, historii kulturalnej i materialnej, jak i tzw. codziennego rytmu życia danego miejsca.
  - Np. przebudowa, renowacja i odnowa zabudowy i przestrzeni publicznych tak aby były one autentyczne wobec lokalnej tożsamości, gdzie jest to możliwe z wykorzystaniem potencjału lokalnego rzemiosła.
  - Np. przebudowa, renowacja i odnowa zabudowy i przestrzeni publicznych z uwzględnieniem lokalnej struktury demograficznej, kulturowej i artystycznej oraz lokalnego stylu życia.

Doświadczenia sensoryczne i emocjonalne

Poprawa jakości doświadczeń.

- Projekt ma na celu pobudzanie emocji lub dostarczanie doświadczeń sensorycznych poprzez swój design.
- Dzięki dostarczaniu nowych doświadczeń projekt ma na celu wzmocnienie interakcji społecznych, poprawę warunków dla zdrowszego życia i pomoc w wykreowaniu nowego podejścia do wartości przyrody.
- W ramach projektu wykorzystuje się nowe doświadczenia, które mają podkreślić potencjał rozwoju danego miejsca i społeczności.

Pytania pomocnicze:

- Czy projekt wykazuje dobre zrozumienie estetyki, jako podstawowej wartości Nowego Europejskiego Bauhausu i ambicję w kierunku jego realizacji? Czy wymiar estetyczny jest odzwierciedlony w wysokiej jakości projektu (np. przedstawiona spójna koncepcja/wizja estetyczna, estetyka projektu nawiązuje do kulturowego kontekstu danego miejsca, także poprzez zastosowane materiały lub wykorzystane techniki/ dziedziny sztuki)?
- Czy projekt dostosowuje się do konkretnego dziedzictwa lokalnego i aktualnej rzeczywistości społeczno-kulturowej? Czy bierze pod uwagę dziedzictwo i specyfikę lokalną, „wymiar miejsca” zarówno pod względem ludzi, historii kulturalnej i materialnej, jak i tzw. codziennego rytmu życia danego miejsca?
- Czy projekt jasno opisuje dostosowanie designu w odniesieniu do danej przestrzeni lub funkcji, takich jak zastosowanie określonego stylu lub projektowania w celu budowania poczucia lokalnej wspólnoty? Czy odnosi się on wyraźnie do komfortu wizualnego lub doświadczeń wykraczających poza funkcjonalność?
- Czy projekt ma na celu pobudzenie emocji lub doświadczeń sensorycznych poprzez swój design? Czy ma on na celu poprawę warunków dla zdrowego stylu życia?
- W doświadczeniu ukierunkowanym na konkretny obszar projekt ma na celu stworzenie estetyki wykorzystywanej do wzmocnienia i przekazywania ducha Nowego Europejskiego Bauhausu (zgodnie z czterema osiami tematycznymi komunikatu w sprawie Nowego Europejskiego Bauhausu: powrót do natury; poczucie przynależności; nadanie priorytetu miejscom i ludziom, którzy tego najbardziej potrzebują; potrzeba zapewnienia w ekosystemach przemysłowych długoterminowego myślenia w kategoriach cyklu życia produktu)¹?

3. Włączenie

Oczekuje się, że wnioski dotyczące projektów będą wykazywać ambicje i potencjał w zakresie promowania włączenia społecznego. Można to osiągnąć poprzez działania, które doceniają różnorodność, równość włączenia społecznego, projektowanie dla wszystkich oraz zwiększanie dostępności, przystępność cenową i współpracę.

Obejmuje to zwalczanie segregacji przestrzennej i izolacji, zwiększanie szans dla różnych grup społecznych na współpracę i wymianę doświadczeń, wspieranie słabszych członków społeczności oraz promowanie dostępności kluczowych usług, udogodnień i przestrzeni interakcji społecznych dla wszystkich.

¹ [COM\(2021\) 573 PL ACT.PDF](#)

W ten sposób projekty powinny promować poczucie przynależności i przyczyniać się do wzmocnienia „znaczenia” miejsc i społeczności. Ogólnie rzecz biorąc, powinny one budować pomosty wewnątrz społeczności i promować solidarność.

Włączenie może być przedstawione w rezultacie. Aby osiągnąć rezultat sprzyjający włączeniu społecznemu, proces opracowywania i realizacji projektów, w tym w ramach partnerstw i struktur zarządzania projektami, musi być również integracyjny.

- Inkluzywność w kulturze – np. tworzenie poczucia przynależności, tożsamości lokalnej, wymiana międzypokoleniowa, budowanie poczucia integracji wśród mieszkańców społeczności;
- Inkluzywność w gospodarce – np. przystępne cenowo mieszkania, źródła energii lub rozwiązania w zakresie mobilności;
- Sprzyjanie włączeniu społecznemu w miejscu zamieszkania – dostępne mieszkania, łączenie różnych miejsc za pomocą skutecznych rozwiązań w zakresie mobilności fizycznej lub cyfrowej.

Włączenie może obejmować następujące aspekty, ale nie ogranicza się do nich (do wnioskodawców należy opisywanie korzyści włączenia wynikających z ich konkretnego projektu):

- Odbudowa, renowacja i odnowa zabudowy i przestrzeni publicznych w celu budowania i zacieśniania więzi społecznych i zaspokojenia szczególnych potrzeb słabszych grup i osób, takich jak osoby zagrożone wykluczeniem lub ubóstwem lub doświadczające bezdomności;
- Opracowanie ambitnych projektów w zakresie mieszkalnictwa socjalnego i sprzyjającego włączeniu społecznemu, np.:
  - Przekształcenie i dostosowanie budynków dzięki innowacyjnym technikom, materiałom i zrównoważonemu procesowi budowlanemu w celu uczynienia domów bardziej przystępnymi cenowo i sprzyjającymi włączeniu społecznemu;
  - Innowacyjne rozwiązania mieszkaniowe, odpowiadające na tymczasowe pilne potrzeby mieszkaniowe, o wysokich standardach estetycznych i zrównoważonych;
  - Obiekty łączące różne społeczności lub funkcje (mieszkalnictwo, edukacja, kultura itp.) w jednym otoczeniu;
- Zastosowanie zasady projektowania dla wszystkich, przy modyfikacjach zabudowy i przestrzeni publicznych, w celu usunięcia barier w dostępie dla słabszych grup społecznych, osób niepełnosprawnych i starzejącej się ludności;

- Adaptacja lub odnowa zabudowy i przestrzeni publicznych w celu przywrócenia poczucia godności i pielęgnowania różnorodności;
- Przekierowanie przestrzeni na korzystną wymianę międzypokoleniową i budowanie i wzmacnianie więzi społecznych przy jednoczesnym zapewnieniu przystępności cenowej i dostępności;
- Zapewnienie przystępności cenowej dla inicjatyw realizowanych w obrębie finansowanego projektu, korzyści dla społeczności, oraz partycypacji w kosztach, np. wkład lokalnych przedsiębiorstw;
- Łączenie różnych specjalnych podmiotów i osób, zarówno za pomocą infrastruktury fizycznej, jak i narzędzi cyfrowych.

Pytania pomocnicze:

- Czy projekt wykazuje dobre zrozumienie włączenia społecznego, jako podstawowej wartości Nowego Europejskiego Bauhausu i ambicję w kierunku jego realizacji?
- Czy wymiar włączenia jest odzwierciedlony w jakości projektu (np. kompleksowe uwzględnienie różnych grup, zwłaszcza tych znajdujących się w trudnej sytuacji, praktyczne rozwiązania mające na celu zapewnienie dostępności i przystępności cenowej, wiarygodne dane bazowe, promowanie wspólnoty jako wartości przy jednoczesnym poszanowaniu różnorodności) ?

II. MODELE WSPÓŁPRACY – INTERDYSCYPLINANOŚĆ I WIELOPOZIOMOWOŚĆ

Projekt powinien mieć potencjał w zakresie przyjęcia ambitnego podejścia partycypacyjnego, wielopoziomowego i transdyscyplinarnego – kluczowych zasad Nowego Europejskiego Bauhausu. Wnioskodawca powinien przewidywać szeroki udział różnych grup i zainteresowanych stron na różnych etapach (współprojektowanie, wdrażanie), opierać się na różnych obszarach wiedzy fachowej i dyscyplin oraz zapewniać współprzywództwo i odpowiedzialność obywateli. Szczególną uwagę należy zwrócić na aktywne zaangażowanie obecnych i przyszłych użytkowników danego elementu infrastruktury lub przestrzeni publicznej, przy jednoczesnym zaangażowaniu grup, do których zazwyczaj trudniej dotrzeć. Projekt powinien również dążyć do budowania wspólnego podejścia, uwzględniających punkty widzenia różnych grup zawodowych, instytucji, obszarów polityki i dziedzin wiedzy. Takie podejście jest wymagane:

- W procesie projektowania i wdrażania;
- W strukturach partnerstwa i zarządzania.

Kto?

Aby osiągnąć założenie partycypacji, transdyscyplinarności i odpowiedzialności obywateli, projekt powinien być efektem współpracy szerokiego grona zainteresowanych stron. Opisując w formularzu wniosku swoje podejście partycypacyjne i transdyscyplinarne, należy wskazać konkretnych partnerów i potencjalne zainteresowane strony oraz w jakim stopniu zapewniono ich wystarczające zaangażowanie.

- Oznacza to zaangażowanie władz różnych szczebli, społeczeństwa obywatelskiego, środowiska akademickiego, sektora prywatnego i mediów.
- Szczególną uwagę należy zwrócić na aktywne angażowanie obecnych i potencjalnych użytkowników, a także grup, do których zazwyczaj trudniej dotrzeć lub które mogą mieć mniejszy dostęp do takich procesów. Ważnym aspektem jest równouprawnienie płci.
- Ponadto projekt powinien wykazać ambicję korzystania z różnych dziedzin wiedzy fachowej i dyscyplin, tak aby odzwierciedlić wszystkie trzy obszary Nowego Europejskiego Bauhausu. Projekt powinien również dążyć do budowania wspólnego podejścia, uwzględniających punkty widzenia różnych grup zawodowych, instytucji, obszarów polityki i dziedzin wiedzy.

W jaki sposób i kiedy ?

Projekt powinien zapewniać zaangażowanie wyżej wyszczególnionych grup reprezentacyjnych oraz uwzględniać odpowiednie sposoby zaangażowania zainteresowanych stron na poszczególnych etapach projektu, jak np. współprojektowanie czy etap realizacji.

Pytania pomocnicze:

- Czy we wniosku opisano w jaki sposób obywatele, zainteresowane strony (np. grupy społeczeństwa obywatelskiego, sektory pozarządowe, nieformalni twórcy, sektor prywatny) i „trudnodostępne grupy” będą zaangażowane we współprojektowanie i realizację projektu?
- Czy określone dobrać zainteresowanych stron był adekwatny i ujęty kompleksowo?
- Czy zajęto się takimi grupami jak bezdomni, bezrobotni, migranci i osoby starsze? Czy projekt dotyczy równouprawnienia płci?
- Czy istnieje odpowiednia różnorodność zaangażowanych zainteresowanych stron, odzwierciedlająca wszystkie wartości Nowego Europejskiego Bauhausu i umożliwiająca ocenianie go z różnych perspektyw?
- Czy istnieje zobowiązanie do zaangażowania obywateli i zainteresowanych stron w proces współprojektowania i wdrażania?

- Czy zaangażowanie ma charakter partycypacyjny czy jedynie informacyjny? Czy projekt pozwala na dokonywanie realnej zmiany przez obywateli i zainteresowane strony, którzy będą jednocześnie faktycznie współodpowiedzialni za koncepcję projektu?
- Czy wniosek pokazuje, w jaki sposób projekt przyczynia się do przełamania silosów instytucjonalnych, politycznych i kompetencyjnych oraz czy ma potencjał zmian w kontekście lokalnym?
- Czy projekt angażuje lub określa odpowiednie podmioty, których działalność obejmuje różne sektory Nowego Europejskiego Bauhausu?

III. POGŁĘBIONA WARTOŚĆ DODANA

1. Różnicowanie poziomów ambicji przy realizacji wartości Nowego Europejskiego Bauhausu

Dla każdej wartości Nowego Europejskiego Bauhausu można określić trzy poziomy ambicji (1-3), tak aby wesprzeć projektodawców już od początkowego etapu opracowania koncepcji.

Pierwszy poziom ambicji wyznacza punkt wyjścia. Tutaj zawarte są podstawowe cechy projektu realizowanego w duchu Nowego Europejskiego Bauhausu. Drugi i trzeci poziom opierają się na cechach wyjściowych, rozszerzając je o rosnące aspiracje. Im wyższe ambicje, tym bardziej projekt będzie agregował w sobie wartości NEB.

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

Ambicja 1: READAPTACJA

Konserwacja; Naprawa; Recycling; Redukcja; Transformacja; Modernizacja

Projekt chroni środowisko poprzez zmianę swojego pierwotnego przeznaczenia, wzmacnia jego trwałość, zdolności adaptacji, zastosowanie recyklingu i minimalne zużycie zasobów. Koncentruje się na skali jednego podmiotu.

Pytania pomocnicze

- Czy można wydłużyć trwałość projektu?
- Czy można go naprawić?
- Czy możesz go ulepszyć?
- Czy komponenty można zastąpić materiałem naturalnym?

Ambicja 2: ZAMKNIĘCIE OBIEGU

Cykl życia produktu; Energia odnawialna; Przetwarzanie odpadów

Projekt ma na celu zamknięcie obiegu – ograniczenie procesów liniowych lub przekształcenie ich w procesy o obiegu zamkniętym. Koncentruje się na skali cyklu życia produktu.

Pytania pomocnicze

- Czy inicjatywa działa zgodnie z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym, m.in. z energią odnawialną czy przetwarzania odpadów?
- Czy interesariusze w cyklu produkcyjnym/ cyklu realizacji projektu współpracują ze sobą?
- Czy istnieje nadzór nad strumieniami odpadów materiałów, energii lub wody przed, w trakcie i po użyciu produktu, budynku czy interwencji?

Ambicja 3: REGENERACJA

Składowanie dwutlenku węgla; Zwiększanie bioróżnorodności; Odtwarzanie i powiększanie naturalnego krajobrazu; Zmiana paradygmatu, zmiany zachowań

Projekt ma na celu oddanie więcej niż bierze, zwiększanie, a nie zmniejszanie bioróżnorodności, przyczynia się do odbudowy i ekspansji przyrody. Zrównoważony rozwój regeneracyjny uwzględnia również, w jaki sposób kontekst środowiska naturalnego wpływa na światopoglądy, paradygmaty i zachowania. Skupia się na skali ekosystemu.

Pytania pomocnicze

- Czy inicjatywa oddaje więcej, niż zabiera, np. przez magazynowanie dwutlenku węgla w budynkach?
- Czy istnieje zrozumienie wewnętrznego działania (naturalnego) ekosystemu, które może przywrócić krajobraz lub bioróżnorodność?
- Czy istnieje wizja zmiany społecznej poprzez zmiany zachowań lub wzmianka o zmianie paradygmatu?

ESTETYKA

Ambicja 1: ANIMACJA

Reaktywacja kontekstu; Doświadczenie sensoryczne; Estetyka

Projekt (re)aktywuje kulturowe, społeczne lub naturalne walory miejsca poprzez stworzenie dostarczanie pozytywnych doświadczeń estetycznych lub/i emocjonalnych przeżyć dla jednostki. Poprawia poziom życia mieszkańców i rozwija ich wrażliwość na miejsce i jego dziedzictwo, przy poszanowaniu jego różnorodności.

Pytania pomocnicze:

- Czy projekt podejmuje dialog z istniejącymi kulturowymi, społecznymi i naturalnymi cechami otoczenia?
- Czy projekt zwiększa świadomość mieszkańców o ich środowisku kulturowym, społecznym i naturalnym?
- Czy dziedzictwo kulturowe jest jednoznacznie uznawane za dobro wspólne?
- Czy projekt uwzględnia doświadczenia zmysłowe użytkowników/uczestników – lub ich wrażliwość emocjonalną?

Ambicja 2: HARMONIZACJA

Powiązanie kontekstów; Wspólne doświadczenie; Poczucie przynależności

Projekt wzmacnia relacje między różnymi miejscami i ludźmi. Generuje lub wzmacnia poczucie przynależności i wspólnej troski poprzez budowanie silnych więzi i wspólnych doświadczeń.

Pytania pomocnicze:

- Czy projekt promuje zrozumienie, przywiązanie i troskę o miejsca i/lub ludzi?
- Czy projekt zaprasza różnych użytkowników/uczestników do dzielenia się pozytywnymi doświadczeniami?
- Czy projekt otwiera perspektywy na różne środowiska? Czy wiąże się z formą odkrycia?
- Czy projekt wzmacnia poczucie wspólnoty i przynależności jego użytkowników/uczestników?

Ambicja 3: AKTYWIZACJA

Umożliwienie współtworzenia; Redefinicja wartości; Długofalowa aktywizacja

Projekt umożliwia współtworzenie i wspólne odkrywanie miejsc, stylu życia i społeczności, z którą się identyfikujemy. Integruje nowe wartości kulturowe i społeczne, w szczególności poprzez budowanie

kolektywnego myślenia w kategoriach „MY” (w tym w odniesieniu do świata nie-ludzkiego). Czyniąc to, aspiruje do przewidywania przyszłych przemian i może generować długotrwały ruch.

Pytania pomocnicze:

- Czy projekt oferuje warunki do swobodnego wyrażania kreatywności? Czy użytkownicy/uczestnicy mogą kwestionować i na nowo definiować swój styl życia w ramach projektu?
- Czy projekt generuje nowe nawyki i wzorce wzajemnej opieki?
- Czy istnieje refleksja na temat przyszłości projektu? Czy uwzględnia potrzeby przyszłych pokoleń?

WŁĄCZENIE

Ambicja 1: OTWARTOŚĆ

Równość; Dostępność; Priorytetowe traktowanie osób w niekorzystnej sytuacji

Projekt zapewnia dostępność (fizyczną, poznawczą, psychologiczną itp.) oraz przystępność cenową dla wszystkich, bez względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Równość traktowania i szans jest niezbędna, ale nie może być traktowana jako oczywistość, dlatego ważne jest, aby traktować priorytetowo mniej reprezentowane osoby, grupy i społeczności.

Pytania pomocnicze:

- Czy projekt jest łatwo i jednakowo dostępny dla wszystkich członków społeczności?
- W jaki sposób projekt może stać się bardziej przystępny cenowo?
- Czy projekt uwzględnia potrzeby społeczności marginalizowanych? Których?

Ambicja 2: INTEGRACJA

Niwelowanie podziałów; Reprezentacja i stabilność społeczna; Dzielenie się zasobami i możliwościami

Projekt integracyjny wspiera i wyrównuje relacje między członkami społeczności i/lub społecznościami, pielęgnując zasadę równego traktowania i sprawiedliwości społecznej. Włączenie i otwarty dostęp do usług poprzez zapewnienie formalnych, strukturalnych mechanizmów, takich jak instrumenty finansowania, modele biznesowe, planowanie, polityki, regulacje i inne procesy instytucjonalne

Pytania pomocnicze:

- W jaki sposób projekt może zapewnić sprawiedliwość społeczną?
- W jaki sposób projekt może oferować równe zasoby i szanse?
- Jakie instrumenty można zastosować, aby przezwyciężyć podziały między członkami danej społeczności lub różnymi społecznościami?

Ambicja 3: TRANSFORMACJA

Promowanie wspólnych wartości społecznych; Rozwój społeczny i materialny; Nowe sposoby współżycia społecznego

Projekt inspirowane nowe sposoby współżycia społecznego, oparte na solidarności i współpracy, podnosząc świadomość dyskryminacji i niesprawiedliwości. Jest wzorcowy i powtarzalny oraz ma potencjał do przełamania przestarzałych modeli społecznych, budowania wartości i przynoszenia korzyści transformacyjnych na poziomie społecznym, wpływając na światopoglądy, paradygmaty i zachowania społeczne.

Pytania pomocnicze:

- Czy projekt promuje nowe sposoby współżycia społecznego?
- Czy projekt ma ambicję przełamania przestarzałych i niesprawiedliwych modeli społecznych?

2. Różnicowanie poziomów ambicji przy wdrażaniu modeli współpracy w ramach Nowego Europejskiego Bauhausu

Każdy z kluczowych modeli współpracy przy realizacji projektu NEB może być realizowany na trzech poziomach ambicji:

PROCES PARTYCYPACYJNY

Zasada ta odnosi się do stopnia, w jakim społeczność, której dotyczy projekt, jest zaangażowana zarówno w fazę projektowania jak i wdrażania. Zgodnie z założeniem tej zasady, że projekt NEB zawsze będzie

angażował społeczeństwo obywatelskie lub przedstawiciele grup społecznych („interesariuszy”) w proces partycypacyjny.

Proces powinien dążyć do wypracowania partnerskich relacji przy definiowaniu i wdrażaniu projektu oraz upoważniać społeczność lokalną do zarządzania kluczowymi procesami lub efektami zrealizowanych projektów lub umożliwiać im inicjowanie i samodzielne zarządzanie projektami w dłuższej perspektywie.

Ambicja 1: KONSULTOWANIE

Informacja; Dialog; Konsultacje

Projekt wykorzystuje już istniejące kanały komunikacji i zakłada udział zainteresowanych stron. Na tym pierwszym poziomie ambicji udział oznacza zarówno wymianę informacji o projekcie, konsultacje, jak i wkład w podejmowanie decyzji

Pytania pomocnicze:

- W jaki sposób projekt będzie informował interesariuszy? Czy istnieje świadomość, kto może zostać wykluczony z projektu?
- W jakim stopniu projekt pozwoli interesariuszom na udział?

Ambicja 2: WSPÓŁTWORZENIE

Wymiana opinii; Wspólne mapowanie projektu; Współtworzenie

Projekt angażuje interesariuszy jako kluczowych partnerów i doradców w definiowanie i/lub współtworzenie zasad i celów projektu. Pojawiające się pomysły są opracowywane wspólnie przez inicjatorów jak i interesariuszy projektu.

Pytania pomocnicze:

- W jaki sposób interesariusze mają możliwość wniesienia wkładu do projektu?
- W jaki sposób interesariusze projektu są angażowani w proces podejmowania decyzji?
- W jaki sposób projekt przewiduje współpracę z interesariuszami?
- W jaki sposób projekt dociera do osób wykluczonych?

Ambicja 3: WSPÓŁZARZĄDZANIE

Partnerstwo; Wspólne działanie; Samorządność społeczna

Projekt ma na celu umożliwienie interesariuszom negocjowania i wypracowywania kompromisów z władzami na wszystkich etapach cyklu życia projektu (projektowanie, zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie i ocena) oraz umożliwia społeczności podejmowanie decyzji i zarządzanie projektem.

Pytania pomocnicze:

- W jaki sposób projekt wspiera inicjatywy oddolne wykraczające poza realizację projektu?
- Czy projekt umożliwia interesariuszom przejęcia (prawnej) własności?
- Czy właściciele projektu dążą do umożliwienia zarządzania nim przez społeczność? Jakie są środki, zapewniające reprezentację grup interesariuszy w procesie podejmowania decyzji?

ZAANGAŻOWANIE WIELOPOZIOMOWE

Wielopoziomowe zaangażowanie na różnych szczeblach, dziedzinach i czasie jest konieczne, aby przewidzieć skutki działań podejmowanych na wyższym poziomie decyzyjnym na czynniki lokalne i odwrotnie (np. wpływ krajowych przepisów dotyczących jakości powietrza na lokalne środowiska), lub na procesy zachodzące w innych sektorach.

Projekt powinien wdrażać skuteczny proces współpracy podmiotów zarówno w wymiarze horyzontalnym jak i wertykalnym, oraz dobrze zdefiniowanych ram zarządzania integrujących te dwa elementy.

Skuteczne wielopoziomowe sprawowanie rządów powinno generować możliwe do przeniesienia rozwiązania i komunikację między poziomem lokalnym a wyższymi szczeblami sprawowania rządów lub instytucjami ponadnarodowymi, aby rozpowszechniać wiedzę w sposób międzysektorowy i aktywować transgraniczne eksperymentowanie z nowymi pomysłami.

Ambicja 1: WSPÓŁPRACA HORYZONTALNA

Współpraca międzygminna; Sieci, koalicje; Nieformalne rodzaje współpracy

Projekt aktywizuje współpracę horyzontalną, łączy formalne lub nieformalne sieci tego samego szczebla (np. lokalny lub regionalny) zajmujące się podobnymi problemami.

Pytania pomocnicze:

- W jaki sposób projekt zakłada interakcję z lokalnymi sieciami i kolektywami?
- Jak planuje się podjęcie komunikacji z podobnymi inicjatywami?

Ambicja 2: WSPÓŁPRACA WERTYKALNA

Institucje ponadnarodowe; Państwa członkowskie UE; Władze lokalne i regionalne

Projekt zakłada współpracę z odpowiednimi departamentami sektorowymi instytucji publicznych na różnych poziomach, m.in. łączenie inicjatyw lokalnych z regionalnymi lub krajowymi organami rządowymi.

Pytania pomocnicze:

- W jaki sposób projekt jest powiązany z władzami lokalnymi lub innymi organami rządowymi?
- Jak projekt można wykorzystać na wyższym poziomie? (np. z lokalnego na krajowy, z krajowego na międzynarodowy)?
- Czy projekt buduje świadomość zintegrowanego procesu poprzez angażowanie interesariuszy na różnych poziomach zarządzania?
- Czy projekt identyfikuje podobne problemy/inicjatywy występujące w innym kontekście (projekty w innych regionach, realizowane w innym czasie, projekty proponowane lub ukończone)?

Ambicja 3: WSPÓŁRACA WIELOWYMIAROWA

Wpływ na wiele płaszczyzn; Współpraca międzysektorowa; Eksperymentowanie i uczenie się

Projekt współpracuje z sieciami i instytucjami publicznymi zarówno poziomo, jak i pionowo. Uwzględnia transformacyjny wpływ, jaki lokalne rozwiązania mogą mieć w innej skali, w innych obszarach tematycznych oraz w innych miejscach i sektorach.

Pytania pomocnicze:

- W jaki sposób projekt może zwiększyć skalę swojego oddziaływania z lokalnej na (między)narodową?
- W jaki sposób projekt zakłada powiązanie zarówno z podobnymi inicjatywami, jak i z władzami regionalnymi i organami rządowymi?
- Jak bardzo projekt angażuje różne sektory i poziomy administracji?
- Czy projekt przewiduje efekty jego realizacji w tych na różnych poziomach i sektorach?

PODEJŚCIE TRANSDYSCYPLINARNE

Projekt powinien mieć na celu zgromadzenie wiedzy z różnych dziedzin i praktyków z różnych dziedzin w celu znalezienia rozwiązań, które pozytywnie wpłyną na wszystkie transformacyjne aspekty projektu – społeczne, ekonomiczne, kulturowe, artystyczne, architektoniczne, ekologiczne itp. Transdyscyplinarne sposoby pracy zachęcają również do rozwiązań, które mogą być stosowane w różnych dyscyplinach i dziedzinach i nie ograniczają się tylko do jednego obszaru.

Projekt, który zaczyna się jako multidyscyplinarna współpraca, powinien zmierzać w kierunku integracji wyników z różnych dyscyplin. Docelowo powinna ona ugruntować wiedzę naukową w społeczeństwie, korzystając z wiedzy osób niebędących nauczycielami akademickimi i społeczeństwa.

Ambicja 1: MULTIDYSCYPLINARNOŚĆ

Różnorodność dyscyplin; Różnorodne wykształcenie; Wspólne definiowanie problemu

Projekt ma na celu rozwiązanie wspólnego problemu w ramach jednej dziedziny wiedzy. Praca w sposób multidyscyplinarny oznacza pracę przedstawicieli różnych dyscyplin niezależnie zajmujących się rozwiązaniami w ramach projektu.

Pytania pomocnicze:

- Czy projekt angażuje różne dyscypliny?
- Czy istnieje wspólna definicja problemu?
- Ile różnych środowisk edukacyjnych jest zaangażowanych?
- Jaka jest rozbieżność między dyscyplinami, np. urbaniści współpracujący z architektami (mała) czy biolodzy współpracujący z artystami (duża)?

Ambicja 2: INTERDYSCYPLINARNOŚĆ

Budowanie wiedzy; Intensywność komunikacji; Integracja wyników

Projekt ma na celu rozwiązanie wspólnego problemu lub zagadnienia, poprzez integrację pracy we wspólnych ramach co najmniej dwóch dyscyplin akademickich lub dziedzin wiedzy. Praca w sposób interdyscyplinarny oznacza współpracę z innymi dyscyplinami w dążeniu do wspólnego celu.

Pytania pomocnicze:

- Jaka jest intensywność komunikacji?
- Czy generowana jest nowa wiedza?
- Jak integrowane są wyniki?

Ambicja 3: PONADDYSCYPLINARNOŚĆ

Partnerstwa nieakademickie; Interakcja z osobami niebędącymi pracownikami akademickimi; Zaangażowanie społeczne; Proces współpracy; Poziom(y) interakcji

Projekt ma na celu zintegrowanie zarówno wiedzy formalnej, jak i pozaformalnej, dla osiągnięcia wspólnego celu. Ma na celu zgromadzenie ludzi ze środowisk politycznych, społecznych i ekonomicznych z przedstawicielami lokalnej społeczności w celu zbadania możliwości osiągnięcia jak największej wartości projektu i realizacji nowych narracji. Opierając się na lokalnej i tradycyjnej wiedzy oraz normach i wartościach kulturowych, ma na celu uzupełnienie i przekształcenie wiedzy naukowej z korzyścią dla społeczności.

Pytania pomocnicze:

- Czy nieformalni partnerzy są zaangażowani w budowanie wiedzy?
- Czy wiedza formalna i nieformalna mają taką samą wartość?
- Czy istnieje proces współpracy, który ułatwia łączenie różnych dziedzin wiedzy?
- Czy istnieje wspólny cel?

IV. Warunki otrzymania premii punktowej na etapie oceny wniosku o dofinansowanie.

Realizacja projektów z wykorzystaniem rozwiązań Nowego Europejskiego Bauhaus`u (NEB) pozwala na zwiększenie możliwości ubiegania się o dofinansowanie. W takim przypadku każdy potencjalny Wnioskodawca będzie mógł otrzymać dodatkową punktację na etapie oceny merytorycznej.

Premię punktową otrzyma każdy projekt, który łączy w sobie zasady zrównoważonego rozwoju, estetyki i szeroko pojętego włączenia, przy wykorzystaniu modeli współpracy – partycypacji, interdyscyplinarności i wielopoziomowości.

Sposób oceny ww. elementów przedstawia poniższa tabela:

Zasady NEB	spełnia/ nie spełnia
Zrównoważony rozwój	
Estetyka	
Włączenie	

Model współpracy	spełnia/ nie spełnia
Partycypacja	
Interdyscyplinarność	
Wielopoziomowość	

Projekt otrzyma dodatkową punktację, jeżeli będzie **uwzględniał wszystkie zasady NEB i modele współpracy.**

Uwaga:

Ze względu na wielowymiarowy charakter projektów i prowadzony proces partycypacji społecznej, największą możliwość sięgnięcia po rozwiązania NEB identyfikuje się w obszarze rewitalizacji.